

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут

Козич І.В.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО (АНГЛ.МОВОЮ)

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для підготовки до семінарських (практичних)
занять

*(для студентів денної форми навчання ОП
“Міжнародне та європейське право”)*

Івано-Франківськ, 2022

ББК 67.9 (4 УКР)

К27

Схвалено на засіданні науково-методичної ради (протокол № 1 від 18.10.2022 р.).

К27 Козич І.В. Кримінальне право (англ.мовою). Методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять (для студентів денної форми навчання) [текст] / Ігор Васильович Козич. – Івано-Франківськ: Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2022.

Методичні рекомендації розроблені на основі навчального плану за спеціальністю 081 «Право» (ОП «Міжнародне та європейське право») навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника і призначені для підготовки до семінарських (практичних) занять з дисципліни «Кримінальне право (англ.мовою)».

Методична розробка призначена для студентів, аспірантів, викладачів.

ББК 67.9(4Укр)

© Козич І.В., 2022

© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2022

ЗМІСТ

1-ий СЕМЕСТР	5
<i>Заняття 1.</i>	<i>5</i>
<i>Заняття 2.</i>	<i>6</i>
<i>Заняття 3.</i>	<i>7</i>
<i>Заняття 4</i>	<i>8</i>
<i>Заняття 5-6</i>	<i>10</i>
<i>Заняття 7</i>	<i>11</i>
<i>Заняття 8</i>	<i>14</i>
<i>Заняття 9-10</i>	<i>14</i>
<i>Заняття 11</i>	<i>16</i>
<i>Заняття 12</i>	<i>17</i>
<i>Заняття 13</i>	<i>18</i>
<i>Заняття 14</i>	<i>19</i>
2-ий СЕМЕСТР	20
<i>Заняття 1</i>	<i>20</i>
<i>Заняття 2</i>	<i>21</i>
<i>Заняття 3</i>	<i>22</i>
<i>Заняття 4</i>	<i>22</i>
<i>Заняття 5</i>	<i>23</i>
<i>Заняття 6</i>	<i>25</i>
<i>Заняття 7</i>	<i>26</i>
<i>Заняття 8</i>	<i>27</i>
<i>Заняття 9</i>	<i>27</i>
<i>Заняття 10</i>	<i>27</i>
<i>Заняття 11</i>	<i>28</i>
<i>Заняття 12</i>	<i>29</i>
<i>Заняття 13</i>	<i>30</i>
<i>Заняття 14</i>	<i>31</i>
<i>Заняття 15</i>	<i>33</i>
<i>Заняття 16</i>	<i>35</i>
<i>Заняття 17.</i>	<i>36</i>
<i>Заняття 18.</i>	<i>38</i>
<i>Заняття 19</i>	<i>38</i>
НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ	39
ПІДРУЧНИКИ ТА МОНОГРАФІЇ	40
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ПОСІБНИКИ ТА ПРАКТИКУМИ	43

ПЕРЕДМОВА

Семінарські заняття проводяться з метою закріплення тих теоретичних знань з кримінального права, які студент отримує на лекціях і при вивченні законодавства, підручників та іншої рекомендованої літератури. Семінарські заняття розвивають уміння логічно мислити і застосовувати отримані знання на практиці.

На семінарах та практичних заняттях студенти повинні продемонструвати володіння навчальним матеріалом, рекомендованою літературою, уміння користуватися Кримінальним кодексом України, правороз'яснювальними актами та матеріалами судової практики.

Семінар, як правило, починається з короткого викладу основних теоретичних положень, що стосуються відповідної теми. Після цього студенти розкривають зміст винесених на розгляд питань згідно плану семінарського заняття.

У кожного студента повинен бути окремий зошит для підготовки до практичних занять, де слід робити записи, що відносяться до вирішення задач з даної теми. У розв'язках необхідно посилатися на статті, частини і пункти статей Загальної частини Кримінального кодексу та використовувати положення правороз'яснювальних актів.

Всі фактичні обставини, що приводяться в задачах, вважаються встановленими і доведеними. Якщо приводяться декілька взаємозв'язаних самотійних фабул справи, то слід провести аналіз кожної фабули. При згадці в задачі декількох осіб слід дати юридичну оцінку поведінки кожної особи. Вирішення задач необхідно аргументувати, даючи розгорнену доказову відповідь на кожне поставлене питання. Треба також мати на увазі, що фабули деяких задач є досить лаконічними, і це вимагає певного домислення деталей, уточнень, що характеризують обставини справи.

Один із студентів стисло нагадує умову задачі, пропонує свій розв'язок і аргументує його. Після цього виступають інші студенти, які пропонують свої розв'язки або нові аргументи за чи проти того або іншого вирішення задачі. Головне не тільки запропонувати те або інше вирішення (нехай навіть не зовсім правильне), а дати його обґрунтування. В ході практичного заняття викладач може змінити умови задачі, поставити додаткові запитання, якщо є необхідність в ґрунтовнішому опрацюванні того або іншого положення Загальної частини кримінального права.

У студентів під час семінарських та практичних занять обов'язково повинні бути Кримінальний кодекс в поточній редакції, з внесеними змінами, і тексти завдань, тобто дані методичні рекомендації.

Список необхідної літератури подається у програмі дисципліни. Особливу увагу слід звернути на вивчення законодавства і та право роз'яснювальних документів.

При необхідності на лекціях даються додаткові вказівки та завдання щодо підготовки до семінарських та практичних занять.

СЕМІНАРСЬКІ (ПРАКТИЧНІ) ЗАНЯТТЯ

1-ий семестр

Заняття 1.

Предмет, метод, система, завдання і функції кримінального права

Семінарське заняття (2 години)

Методичні зауваження

Вивчення курсу Загальної частини кримінального права потрібно розпочати із з'ясування його поняття, предмета, задач і основних принципів кримінального права як галузі права (фактично галузі законодавства). Визначаючи поняття кримінального права, необхідно зупинитися на його семантиці та походженні, прослідкувати історичний зріз цієї проблеми.

Слід пам'ятати, що кримінальне право має свої, властиві лише цій галузі права, завдання та свій особливий предмет та методи регулювання, який складають кримінально-правові відносини, тобто суспільні відносини, які виникають між державою, в особі її відповідних органів, і особою, яка вчинила кримінальне правопорушення.

Питання для вивчення

1. Поняття кримінального права України.
2. Предмет кримінального права України.
3. Методи кримінального права України.
4. Система кримінального права України.
5. Завдання та функції кримінального права України.
6. Принципи кримінального права
7. Місце кримінального права в системі юридичних наук
8. Кримінальне право як наука та навчальна дисципліна.

Теми рефератів

«Співвідношення кримінального права, релігійних норм та звичаєвого права», «Методи науки кримінального права», «Система кримінального права та система кримінального законодавства», «Становлення кримінального права в Україні», «Виникнення та розвиток кримінального права»

Додаткові завдання

1. Знайдіть декілька норм Конституції, що стосуються кримінального права.
2. Проаналізуйте догматичний метод науки кримінального права.
3. Віднайдіть приклади реалізації дозвільного методу в КК України.

Перелік додаткової літератури

1. Баулін Ю.В. Кримінальне право України як публічна галузь права / Ю.В.Баулін // Вісник Конституційного Суду України. 2005. Вип.2. С.83-84.
2. Чугуніков І. І. До питання про предмет кримінально-правового регулювання / І. І.Чугуніков // Вісник Верховного Суду України. 2000. Вип. 6 (22). С. 48.

3. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [А. А. Васильєв, Є. О. Гладкова, О. О. Житний та ін.] ; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 428 с.

Заняття 2.

Закон про кримінальну відповідальність

Семінарське заняття (2 години)

Методичні зауваження

Важливим питанням цієї теми є питання про поняття та значення закону про кримінальну відповідальність. Особливу увагу потрібно звернути на аналіз ознак і значення закону про кримінальну відповідальність, зупинитися на джерелах кримінального законодавства.

Необхідно з'ясувати сутність розподілу нормативного матеріалу на Загальну та Особливу частину, особливості нумерації в них, проаналізувати структуру статей Особливої частини КК, розкрити види кримінально-правових норм, види диспозицій та санкцій.

Кримінальний кодекс України передбачає просторово-особову та часову юрисдикцію закону про кримінальну відповідальність (ст. 4-8 КК).

Питання для вивчення

1. Джерела кримінального права.
2. Поняття та ознаки закону про кримінальну відповідальність.
3. Кримінально-правова норма і її структура.
4. Дія кримінального закону в часі.
5. Дія кримінального закону в просторі та по колу осіб:
6. Правові наслідки засудження особи за межами України.
7. Тлумачення кримінального закону.

Теми рефератів

«Міжнародні договори як частина кримінального законодавства України», «Особливості встановлення часу вчинення кримінального правопорушення в триваючих і продовжуваних кримінальних правопорушення», «Структура норм і статей Загальної та Особливої частини КК України», «Видача особи, яка вчинила кримінальне правопорушення», «Політичний притулок».

Додаткові завдання

1. Знайдіть по декілька статей КК України, які містять просту, описову, бланкетну та відсильну диспозиції. 2. Знайдіть декілька статей КК України, які містять відносно визначену та альтернативну санкції. 3. Проведіть буквально тлумачення ч.3 ст.4 КК України. 4. Протлумачте ч. 1 ст.1 КК України.

Перелік додаткової літератури

1. Пономаренко Ю.А. Чинність і дія кримінального закону в часі : монографія / Ю.А.Пономаренко. К. : Атіка, 2005. 288 с.
2. Воробей П.А. Завдання і дія кримінального закону / П.А.Воробей, М.Й.Коржанський, В.М.Щупаковський. К. : Генеза, 1997. 157 с.

3. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [А. А. Васильєв, Є. О. Гладкова, О. О. Житний та ін.] ; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 428 с.

Заняття 3.

Закон про кримінальну відповідальність

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. У віддаленому селищі Верховинського району, 12 липня 2005 року Іванина після грози, коли у всьому селищі пропало освітлення, відрізав 150 м електропроводів від місцевої підстанції, внаслідок чого робота підстанції була припинена взагалі. Його було притягнуто до відповідальності за ст. 194-1 КК України. Проте Іванина заперечив можливість притягнення його до кримінальної відповідальності, оскільки він не знав про кримінальну караність своїх дій, яка була встановлена Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за порушення в галузі електроенергетики» від 31 травня 2005 року. Згодом було з'ясовано, що він дійсно дізнатися про цей закон не міг, оскільки офіційні видання, в яких був опублікований цей закон (Урядовий кур'єр 2005, N118 від 30.06.2005, Голос України 2005, N117 від 30.06.2005), через віддаленість і труднодоступність місцевості, а також погані погодні умови прийшли в селище із запізненням: 15 липня 2005 року. Іванина стверджував, що якби він знав про доповнення до КК, він не вчинив би своїх дій.

Чи можна притягати Іванину до кримінальної відповідальності?

Задача 2. Сенік за вироком військового трибуналу Полтавського округу від 6 травня 1978 р. був засуджений до 5 років позбавлення волі з позбавленням військового звання «лейтенант інтендантської служби», в даний час судимості не має. Після введення в дію Кримінального кодексу України він звертався в різні судові інстанції з проханням виключити з вироку суду додаткове покарання у виді позбавлення військового звання, посилаючись на те, що в новому КК санкція статті, аналогічної тій, по якій він був засуджений, такого додаткового покарання не передбачає, а тому, враховуючи зворотну силу кримінального закону, він просив повернути йому відповідне звання.

Чи слід задовільнити прохання Сеніка?

Задача 3. Жирівська, громадянка Росії, у серпні 2003 року у м. Белгород (Росія) підшукала 2-х дівчат 19-річного віку, які знаходилися у тяжкому матеріальному становищі. Повідомивши, що вона має для них роботу в м. Харків відповідно продавцем в кіоску та офіціанткою, в першій декаді жовтня 2003 р. потягом № 66 Москва-Миколаїв, Жирівська разом з дівчатами прибула в м. Харків, де передала їх невстановленим слідством особам з метою надання ними послуг сексуального характеру.

Визначте місце вчинення кримінального правопорушення. За законом якої держави відповідатиме Жирівська?

Задача 4. Військовий аташе і водій посольства однієї з іноземних держав в Україні були затримані за нанесення легких тілесних ушкоджень

адміністратору посольства під час спільного розпиття спиртних напоїв в одному з барів м. Києва.

Як повинне бути вирішене питання про притягнення до відповідальності цих осіб?

Задача 5. Басараба, громадянин Молдови, 12 квітня 2010 року біля 22 год., знаходячись в нічному клубі «PIT» в м. Стамбул в процесі наростаючого конфлікту з приводу його національної приналежності, наніс своєму другу Ришко, громадянину України, удар кулаком правої руки в височну область голови та два удари столовим ножом в район шиї. Від утриманих поранень Ришко помер на місці.

За законом якої держави відповідатиме Басараба?

Задача 6. У літаку, що летів з Риму до Токіо, в той час, коли він знаходився над територією України, громадянин Грузії Лопадзе вчинив вбивство з ревнощів громадянина Італії Макарееллі.

За законами якої держави Лопадзе повинен нести відповідальність?

Задача 7. Громадянин Росії Березов, підсипавши у Москві в пляшку з вином миш'яку, відправив її поштою у «подарунок» на 50-річчя своєму партнеру громадянину України Сальникову, який проживав у м.Харків. Сальников, відправляючись у закордонну поїздку, взяв пляшку з собою. Він випив її, знаходячись на території Швейцарії, там же йому стало погано. Однак поїздку він продовжив і помер на території Бельгії.

Визначте місце вчинення кримінального правопорушення. Який принцип чинності закону в просторі і по колу осіб слід застосувати у даному випадку?

Заняття 4

Поняття кримінального правопорушення

Семінарсько-практичне заняття (2 години)

Методичні зауваження

Визначення поняття кримінального правопорушення дається як у законодавстві (ст. 11 КК), так і в теорії кримінального права. Розкриття поняття кримінального правопорушення потрібно робити шляхом аналізу його: формального, матеріального та формально-матеріального визначення.

Важливе значення має характеристика ознак кримінального правопорушення: суспільної небезпеки, протиправності, винності, змісту та співвідношення між собою. Особливу увагу потрібно звернути на таку ознаку кримінального правопорушення, як караність, зважаючи на її відсутність у законодавчому визначенні.

При вивченні цієї теми потрібно також уважно проаналізувати положення норми, передбаченої ч. 2 ст. 11 КК України, без чого неможливе з'ясування такого поняття, як кримінальне правопорушення.

Необхідно також з'ясувати проблеми вдосконалення поняття кримінального правопорушення в кримінальному праві, місця кримінального правопорушення в системі правопорушень в цілому.

Класифікацію кримінальних правопорушень потрібно обґрунтувати, насамперед виходячи з її законодавчого визначення (ст. 12 КК) та її практичного значення. Основну увагу потрібно приділити аналізу конкретних критеріїв класифікації та видів кримінальних правопорушень, які охоплюються цими критеріями.

Питання для вивчення

1. Кримінальні правопорушення: поняття та види
2. Поняття та ознаки кримінального правопорушення
3. Відмінність кримінальних правопорушень від інших правопорушень
4. Малозначне діяння та його значення
5. Класифікація кримінальних правопорушень

Теми рефератів

«Поняття кримінального правопорушення в інших країнах», «Кримінальне правопорушення», «Історія становлення поняття кримінального правопорушення в Україні», «Характер і ступінь суспільної небезпеки»

Додаткові завдання

1. Проведіть буквальне тлумачення ч.1 ст. 11 КК України. 2. Встановіть відмінність подібних кримінальних правопорушень та адміністративних правопорушень (наприклад, крадіжка та дрібна крадіжка, та ін.). 3. Складіть класифікацію кримінальних правопорушень за власним критерієм (критеріями). 4. Знайдіть в Особливій частині КК по декілька нетяжких, тяжких та особливо тяжких злочинів.

Перелік додаткової літератури

1. Беньківський В. О. До питання про злочин та його структуру / В.О.Беньківський // Держава і право / Інститут держави і права імені В. М. Корецького-го НАН України. - 2002. Вип. 15. - С.447-451.
2. Борисов В. До питання про сутність кримінально-правової характеристики злочинів / В. Борисов, О. Пащенко // Вісник Академії правових наук України. - 2005. - Ви. 3 (42). - С.181-190.
3. Заруба П. Злочин як соціальне явище / П. Заруба // Підприємництво, господарство і право. - 2005. №10. - С. 137-140.
4. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / підготовлено колективом авторів; за заг. ред. В. Я. Конопельського, В. О. Меркулової. Одеса, ОДУВС, 2021. 452 с.

Задача 1. Кінашук, підійшовши до автомата з газованою водою, встановленого в приміщенні заводу, та переконавшись, що поблизу нікого немає, узяв 200-грамовий стакан і поклав його в пакет. Вийшовши з будівлі, він пішов у сквер, де використав стакан для розпивання пляшки вина.

Чи підлягає він кримінальній відповідальності за крадіжку? Що розуміється під характером і ступенем суспільної небезпеки кримінального правопорушення?

Задача 2. Леващук у присутності Ковалю та Павлюк продемонстрував фокус: проковтнув прив'язану до нитки велику голку, а потім витягнув її назад. Згодом, після розпиття певної кількості спиртного, він, пояснивши на словах, яким чином слід ковтати голку, щоб уникнути небажаних наслідків, передав голку з ниткою Ковалю, який захотів повторити фокус. Однак спроба Ковалю закінчилася трагічно: голка проникла в черевну порожнину, пошкодила внутрішні органи, внаслідок чого наступила смерть.

Чи є ознаки кримінального правопорушення в діях Леващука?

Задача 3. Мартинюк зимової ночі перекинула сніг з прилеглих садових ділянок на свою дачну ділянку, щоб прикрити від морозів плодове дерева і чагарники. Сусіди, що приїхали на свої дачі через тиждень, виявили оголені ділянки і померзлі дерева та зажадали від Мартинюк «повернути» сніг та відшкодувати збитки. Остання категорично відмовилася виконувати цю вимогу.

Чи є суспільно небезпечною поведінка Мартинюк?

Задача 4. 16 червня 2010 року, приблизно о 23-50 год., Заліщук зайшов на літній майданчик магазину ПП «Кусок», який розташований по вул. Ульяновській м.Теплогорська. Там за столиком сидів потерпілий Олевич зі своїми друзями, який святкував свій день народження. Заліщук підійшов до них. Біля столу стояло пластикове відро, в якому лежав конверт. Він узяв цей конверт, там були гроші в сумі 12 грн. Він дістав гроші і попросив Олевича позичити їх йому, але той відповів відмовою. Тоді він узяв ці гроші і пішов. Проаналізуйте положення ст.186 КК України. Чи є в діях Заліщука ознаки кримінального правопорушення? Якщо є, то чи можна застосувати ч.2 ст.11 КК України?

Задача 5. Мешканки обласного центру Карачко і Латінкова виїхали в сільську місцевість, де, зустрівши місцеву дівчину, познайомилися з нею і попросили показати околиці. Дівчина привела їх в зону відпочинку. Скориставшись тим, що поблизу нікого не було, Карачко збила дівчину з ніг, а Латінкова обрізала у неї коси, після чого вони втекли. Встановлено, що Карачко і Латінкова з початку 2010 року вчинили більше 20 таких нападів з метою отримання волосся для подальшого продажу. Чи є в діях Карачко і Латінкової ознаки кримінального правопорушення? Якщо так, то підтвердіть ознаку «протиправність» конкретною кримінально-правовою нормою (нормами).

Заняття 5-6

Кримінальна відповідальність та склад кримінального правопорушення *Семінарське заняття (4 години)*

Методичні зауваження

Розкриттю підлягають такі аспекти, як кримінально-правові відносини, співвідношення кримінальної відповідальності з кримінально-правовими відносинами та покаранням, межі кримінальної відповідальності. Слід пам'ятати, що кримінальна відповідальність має місце лише за наявності її підстави, тобто юридичних ознак, які характеризують суспільно небезпечні

діяння як кримінальні правопорушення, і які зазначенні в законі. Потребують обґрунтування положення, згідно з якими єдиною підставою кримінальної відповідальності в кримінальному праві визначається наявність в діяннях особи певного складу кримінального правопорушення.

Перелік питань для вивчення

1. Поняття та ознаки кримінальної відповідальності
2. Кримінально-правові відносини та стадії кримінальної відповідальності
3. Форми кримінальної відповідальності
4. Поняття та значення складу кримінального правопорушення
5. Структура складу кримінального правопорушення
6. Види складів кримінальних правопорушень
7. Кваліфікація кримінальних правопорушень

Теми рефератів

«Структура кримінально-правових відносин», «Елементи та ознаки складу кримінального правопорушення», «Загальні правила кваліфікації».

Додаткові завдання

1. Складіть схему стадій кримінальної відповідальності. 2. Знайдіть в Особливій частині декілька кримінальних правопорушень з матеріальним, формальним та усіченим складом. 3. Проведіть класифікацію складів кримінальних правопорушень за власним критерієм.

Перелік додаткової літератури

1. Багрий-Шахматов Л.В. Социально-правовые проблемы уголовной ответственности и форм ее реализации : курс лекций (Общая часть) / Л.В.Багрий-Шахматов. - 2-е изд., испр. и доп. – О., 2001. - 207 с.
2. Баулін Ю.В. Звільнення під кримінальної відповідальності : монографія / Ю.В. Баулін. - К. : Атіка, 2004. – С. 16-44.
3. Бурдін В. М. До питання про поняття кримінальної відповідальності за КК України / В.М.Бурдін// Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2005. - №9. – С. 64-73.
4. Грищук В.К. Кримінальне право України : Загальна частина : навч. посіб. / В.К.Грищук. – К.: ІнЮре, 2006. - С. 115-163.
5. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / підготовлено колективом авторів; за заг. ред. В. Я. Конопельського, В. О. Меркулової. Одеса, ОДУВС, 2021. 452 с.

Заняття 7

Об'єкт кримінального правопорушення

Семінарсько-практичне заняття (2 години)

Методичні зауваження

Вивчення цієї теми потрібно починати з засвоєння ст. 1 КК України, в якій дається повний перелік основних об'єктів, що охороняються кримінальним правом. Необхідно з'ясувати, що об'єктом кримінального правопорушення є

суспільні відносини, блага, цінності та інтереси, які охороняються кримінальним правом.

Треба ґрунтовно розібратися у видах об'єктів (загальний, родовий, безпосередній), звернути особливу увагу на поняття і значення родового і безпосереднього об'єкта. Від безпосереднього об'єкта слід відрізнити предмет посягання (майно, цінності немайнового характеру і т.ін.). В той самий час слід визнати, що об'єкт - обов'язковий елемент складу кожного кримінального правопорушення, що не можна сказати про предмет.

Питання для вивчення

1. Поняття об'єкту кримінального правопорушення
2. Види об'єктів
3. Предмет кримінального правопорушення

Теми рефератів

«Співвідношення об'єкта і предмета кримінального правопорушення», «Види предметів кримінального правопорушення», «Відмінність предмета кримінального правопорушення від знарядь і засобів його вчинення», «Історичний аспект становлення поняття об'єкта та предмета кримінального правопорушення»

Додаткові завдання

1. Знайдіть в Особливій частині декілька різних родових об'єктів. 2. Порівняйте безпосередній основний та безпосередній додатковий об'єкти. 3. Знайдіть в особливій частині КК декілька двооб'єктних кримінальних правопорушень. 4. Наведіть приклад кримінального правопорушення з факультативним (неосновним, необов'язковим) безпосереднім об'єктом. 5. Знайдіть в Особливій частині КК декілька кримінальних правопорушень, у яких визначений предмет.

Перелік додаткової літератури

1. Брич Л. Значення видів об'єкта злочину і таких ознак, як предмет і потерпілий у розмежуванні суміжних складів злочинів між собою і для розмежування складів злочинів, передбачених конкуруючими нормами / Л. Брич // Вісник Львівського університету : Серія юридична. 2007. - Вип. 14. С. 226-242.

2. Готин А.Н. Объект преступления в теории уголовного права /А.Н.Готин // Вісник Луганської академії внутрішніх справ імені 10-річчя незалежності України. 2001. Впп. 3. С.39—03.

3. Грищук В. К. /До питання про поняття об'єкта злочину у сучасній науці кримінального права / В. К. Грищук, В.Л.Ортинський // Грищук В. К. Вибрані наукові праці. — Львів : Львів, держ. ун-т внутр. справ, 2010. -• С. 024 029.

4. Емельянов В. П. Понятие объекта преступлений в уголовно-правовой науке / В. П. Емельянов // Право і безпека. — 2002. - № 2. С. 7—11.

5. Кримінальне право України. Частина 1 : конспект лекцій: навчально-методичний посібник для здобувачів денної та заочної форми

навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» / Попович О.В., Томаш Л.В., Латковський П.П. Чернівці, 2022. 182 с.

Задача 1. Дячук у п'яному стані напав на вулиці на Мельника, який відмовився дати йому сигарету, хоча при ньому закурив сам і показав, що у нього є ціла пачка. Ударивши двічі Мельника по обличчю, Дячук зірвав з нього пальто, вихопив ніж і за його допомогою порізав пальто, після чого з силою штовхнув Мельника на вітрину магазину. Скло вітрини розміром 3 х 4 м (його вартість була визначена в 500 грн.) розбилася, а Мельнику були спричинені середньої тяжкості тілесні ушкодження.

Визначте об'єкт і предмет кримінального правопорушення.

Задача 2. Когут і Микуляк задумали викрасти вантажі, що перевозяться в контейнерах на платформах поїздів. На залізничному перегоні за допомогою гайкового ключа і ломика вони влаштували аварію поїзда. З розбитого контейнера вони узяли декілька рулонів тканини і різні товари на велику суму грошей. Викрадене за півціни було реалізоване скупникові краденого Волощуку.

Вкажіть об'єкти і предмети вчинених кримінальних правопорушень.

Задача 3. Боднарчук викрав у свого родича, працівника охоронної фірми, пістолет. Через день він з використанням пістолета вчинив напад на сусіда по дачі Горбатого, забравши у нього найбільш цінні речі.

У якому випадку пістолет буде предметом, а в якому - знаряддям кримінального правопорушення? Назвіть об'єкти кримінальних правопорушень.

Задача 4. З вини завідувача свинофермою Новицького було допущено скидання в річку гнійних нечистот, що привело до масової загибелі риби. Новицький був засуджений за ст. 236 КК України.

Чи вірно встановлено норму, за якою відповідатиме Новицький, з врахуванням об'єкта та предмета посягання?

Задача 5. 12 червня 2010 року близько 14.00 години Копитко за 40 грн. продав Шимоні 4 диска формату «DVD», на 3-х з яких міститься відеоінформація, яка згідно висновку мистецтвознавчої експертизи №801 від 26.06.2010 року відноситься до порнографічної продукції, а на одному - до продукції, що пропагує культ насильства і жорстокості. Диски Копитко незаконно придбав на початку червня 2010 року за ціною 3 грн. у невстановленої особи і зберігав їх за місцем свого проживання, а 12.06.2010 року у зв'язку з скрутним матеріальним становищем вирішив збути диск стороннім особам.

Визначте об'єкт і предмет кримінального правопорушення. Яке значення має предмет кримінального правопорушення для кваліфікації?

Заняття 8

Контрольна робота №1

Заняття 9-10

Об'єктивна сторона кримінального правопорушення

Семінарсько-практичне заняття (4 години)

Методичні зауваження

Об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення як зовнішній прояв суспільно небезпечного посягання характеризується обов'язковими та факультативними ознаками. Слід пам'ятати, що дія (бездіяльність) входить до об'єктивної сторони всіх без винятку кримінальних правопорушень і тому називаються обов'язковими ознаками. У зв'язку із з'ясуванням ролі наслідків і причинного зв'язку потрібно особливу увагу звернути на питання про розподіл складів кримінальних правопорушень на матеріальні, формальні та формально-матеріальні.

Факультативність певних ознак об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення не завжди свідчить про їх другорядність, необов'язковість. У певних випадках (в разі, якщо такі ознаки належать до конститутивних, кваліфікуючих та інших ознак кримінального правопорушення) вони переходять до розряду обов'язкових ознак складу кримінального правопорушення.

Питання для вивчення

1. Поняття і значення об'єктивної сторони
2. Діяння - основний елемент об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення
3. Суспільно небезпечні наслідки та їх види
4. Причинний зв'язок між діяннями та наслідками та його значення для можливості притягнення особи до кримінальної відповідальності.
5. Факультативні елементи об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.

Теми рефератів

«Дія і бездіяльність та їх особливості», «Теорії причинного зв'язку», «Моральна шкода при вчиненні кримінального правопорушення», «Знаряддя та засоби як факультативні елементи об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення».

Додаткові завдання

1. Віднайдіть в Особливій частині КК по декілька кримінальних правопорушень, які вчиняються шляхом дії чи бездіяльності. 2. Наведіть свою класифікацію суспільно небезпечних наслідків. 3. Приведіть декілька прикладів, при яких факультативні ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення впливають на кваліфікацію.

Перелік додаткової літератури

1. Музыка А.А. Причинная связь : уголов.-прав. очерк / А. А. Музыка, С.Р.Багиров. - Хмельницький: Изд-во Хмельницького ун-та управління и права. - 2009. - 112 с.

2. Панов Н.И. Способ совершения преступления и уголовная ответственность / Н.И.Панов. - Х. : Вища школа, 1982. - 161 с.

3. Кримінальне право України. Частина 1 : конспект лекцій: навчально-методичний посібник для здобувачів денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» / Попович О.В., Томаш Л.В., Латковський П.П. Чернівці, 2022. 182 с.

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. Мегедин виїхав на дорогу в автомашині, з якої були напередодні зняті номери у зв'язку з тим, що кузов був пом'ятий, праве переднє крило прогнило, бампер заіржавів. Рухаючись в межах населеного пункту зі швидкістю 40 км/год Мегедин все ж не зміг шляхом екстреного гальмування запобігти зіткненню автомобіля з хлопчиком 5-річного віку, який вискочив на дорогу з дитячого майданчика, нанісши йому середньої тяжкості тілесні ушкодження. Експертиза встановила, що на такій відстані Мегедин не міг зупинити машину. Гальма і ходова частина у машини були справні. Проти Мегедина було порушено кримінальну справу, оскільки експлуатувати машину без номера заборонено і, отже, він порушив правила дорожнього руху.

Дайте кримінально-правовий аналіз скоєного.

Задача 2. Бевзюк увечері повертався додому і побачив лежачого п'яного. Оскільки мороз був біля -15° , він, побоюючись, що п'яний замерзне, підняв його і спробував привести до тями. Коли п'яний опам'ятався, Бевзюк залишив його біля огорожі і пішов додому. П'яний теж спробував піти додому, але, відійшовши від огорожі, не зміг утриматися на ногах, впав на проїжджу частину вулиці і загинув під колесами машини.

Проаналізуйте причинно-наслідковий зв'язок. Чи буде Бевзюк відповідати?

Задача 3. Кінаш запропонував Гудим'як підвезти її додому на своєму мотоциклі. По дорозі він запропонував їй заїхати до нього додому або з'їздити в ліс з метою вчинення статевого акту. Від цих пропозицій вона відмовилася і, побоюючись, за її словами, можливого насильства з боку Кінаша, почала вимагати, щоб він зупинив мотоцикл, заявивши, що інатопе зістрибне на ходу. Кінаш натомість збільшив швидкість. Гудим'як зістрибнула, ударилася об асфальт, отримавши при цьому тілесні ушкодження, які були розцінені як тяжкі. Кінаш з місця події втік. Він був засуджений за спричинення тяжкої шкоди здоров'ю Гудим'як і залишення її в небезпечному для життя стані.

Чи правильно встановлена судом об'єктивна сторона кримінального правопорушення?

Заняття 11

Об'єктивна сторона кримінального правопорушення

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. 17.03.2010 року Деркач надав приміщення власної квартири № 32, що по вул. Будівельників, 27А м. Ладижин Вінницької області, громадянину Гутичу, в результаті чого останній у приміщенні квартири виготовив і вжив наркотичний засіб шляхом ін'єкції. Встановіть, до якої ознаки складу кримінального правопорушення слід віднести квартиру Деркача.

Задача 2. Валовська дуже важко переживала смерть бабусі, яка була для неї єдиною близькою людиною, вдень вона навчалася, а вночі працювала офіціанткою, потім не було можливості працювати, скінчилися гроші. На початку 2010 року її виключили з інституту, квартиру відключили від електроенергії. 18 березня 2010 року вона вийшла в магазин за продуктами, залишивши вдома 2-річного сина самого, та не повернулася. Після цього, вона боялася повернутися до дому та побачити, що сталося з дитиною, а коли повернулася, сина вже забрали до лікарні. Вона відвідувала його, мала намір забрати його до дому, однак дізналася, що дитину всиновили. Після пройденого лікування їй нервова напруга спала, вона стала краще себе почувати.

Встановіть форму діяння. Чи буде Валовська притягуватись до кримінальної відповідальності?

Задача 3. Близько 19 години 20 хвилин 26 червня 2009 року, після спільного розпиття спиртних напоїв, Голинський і Вайсюк йшли по стежці, де між ними виникла сварка з приводу неповернення Вайсюком малозначної суми коштів. Голинський збив з ніг потерпілого, наніс йому два удари кулаком правої руки в ліву частину обличчя та два удари кулаком лівої руки в праву частину обличчя. А коли потерпілий звівся на ноги та пішов стежкою, Голинський, знаходячись позаду Вайсюка, несподівано для останнього дерев'яною палицею, підбраною біля стежки, наніс один удар потерпілому в ліву тім'яну ділянку голови та другий удар палицею в потиличну ділянку голови дещо зліва. Від отриманих тілесних ушкоджень потерпілий, втративши свідомість, впав на копицю сіна. Голинський обклав тіло Вайсюка сіном, та підпалив його, кинувши у вогонь газову запальничку і дерев'яну палицю, після чого з місця скоєння кримінального правопорушення зник. Експертиза встановила, що на момент підпалу Вайсюк був живий.

Проаналізуйте об'єктивну сторону складу кримінального правопорушення

Задача 4. В кінці травня 2010 року Сурупа, знаходячись на будівельному об'єкті по вул.Халтурина в м.Ялта, виготовив саморобним способом нунчаку - складну холодну зброю ударно-роздроблюючої та удушаючої дії, яку без передбаченого законом дозволу носив при собі.

До якої ознаки складу кримінального правопорушення належить нунчаку?

Задача 5. 5 квітня 2010 року Дзвонковський подав співробітнику органу дізнання письмову заяву про притягнення до кримінальної відповідальності

Білогана та Худика, в якій навів завідомо неправдиві відомості про те, що 3 квітня 2010 року вказані особи спричинили йому тілесні ушкодження і заволоділи його особистим майном на суму 600 грн. При цьому він був попереджений про кримінальну відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення про вчинення кримінального правопорушення, про що власноручно розписався у відповідній книзі.

Проаналізуйте об'єктивну сторону складу кримінального правопорушення.

Задача 6. Мельникович з листопада 2006 року отримував замовлення від різноманітних осіб на реалізацію копій «Microsoft Windows XP», які він записував з належного йому ПК на компакт-диски в своїй квартирі.

Яким чином об'єктивна сторона складу кримінального правопорушення співвідноситься з об'єктом і предметом посягання?

Заняття 12

Суб'єкт кримінального правопорушення

Семінарське заняття (2 години)

Методичні зауваження

Крім визначення поняття суб'єкта складу кримінального правопорушення, потрібно розрізняти обов'язкові (фізична особа, вік кримінальної відповідальності, осудність) та факультативні ознаки. Привертає увагу існування загального та спеціального суб'єкта кримінального в кримінальному праві. При цьому певну специфіку має оцінка ознак та видів спеціального суб'єкта, його значення для кваліфікації кримінального правопорушення.

Привертає увагу той факт, що поняття осудності в кримінальному праві сьогодні має законодавче вираження (21 ст. 19 КК). Неосудність має свої критерії (ч. 2 ст. 19 КК). Актуальною є проблема обмеженої осудності в кримінальному праві (ст. 20 КК), а також проблеми кримінальної відповідальності за кримінальне правопорушення, учинене у стані сп'яніння внаслідок вживання алкоголю, наркотичних засобів або інших одурманюючих речовин.

Питання для вивчення

1. Поняття і ознаки суб'єкта кримінального правопорушення
2. Вік кримінальної відповідальності
3. Поняття та критерії осудності
4. Неосудність та її критерії
5. Відповідальність при обмеженій осудності
6. Відповідальність за вчинення кримінального правопорушення в стані сп'яніння, внаслідок вживання алкоголю, наркотичних засобів або інших одурманюючих речовин.
7. Спеціальні ознаки суб'єкта кримінального правопорушення

Теми рефератів

«Кримінальна відповідальність юридичних осіб: досвід зарубіжних країн», «Вік кримінальної відповідальності: знизити, підвищити, залишити без змін», «Відповідальність осіб з неспівпадаючими фізіологічними та розумовими показниками: відстаючих у розвитку чи акселератів», «Діяльність по доведенню особи до стану сп'яніння з метою вчинення нею кримінального правопорушення: проблеми криміналізації», «Наркотичні засоби та одурманюючі речовини».

Додаткові завдання

1. Складіть розширену таблицю медичного критерію неосудності. 2. Віднайдіть у Особливій частині декілька кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом. 3. Проаналізуйте на прикладі статей Особливої частини тезу про необхідність введення у КК України терміну «спеціальний предмет кримінального правопорушення» чи «спеціальний потерпілий від кримінального правопорушення».

Перелік додаткової літератури

1. Авраменко О.В. Стан сильного душевного хвилювання за кримінальним правом України : монографія / О. В. Авраменко – Львів, держ.ун-т внутр. справ. - Львів, 2009. - 211 с.

2. Бурдін В.М. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені в стані сп'яніння / В. М. Бурдін. К. : Атіка, 2005. 160 с.

3. Бурдін В.М. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені в стані сильного душевного хвилювання / В. М. Бурдін. Л. : ПАІС, 2006. - 200 с.

4. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / підготовлено колективом авторів; за заг. ред. В. Я. Конопельського, В. О. Меркулової. Одеса, ОДУВС, 2021. 452 с.

Заняття 13

Суб'єкт кримінального правопорушення

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. Авдіюк, 13 років, та Шовгенюк, 15 років, вночі викрали автомашину «Жигулі» і всю ніч каталися на ній по місту, а потім кинули її. Коли вони відійшли від машини на 5 м, Шовгенюк запропонував вкрати з неї приймач і інструменти. Вони повернулися і зняли приймач, забрали з багажника набір дорогих італійських інструментів і магнітофон, який знайшли в багажнику.

Кваліфікуйте скоєне і дайте юридичний аналіз дій кожного.

Задача 2. Гундяк і Ришков проходили лікування в психіатричній лікарні. На вихідні дні вони були відпущені додому. Увечері, проходячи мимо дачі, в якій взимку ніхто не жив, вони зламали двері та вкрали телевізор і транзисторний приймач. Коли вони йшли додому, їх помітив сторож і хотів затримати. Поклавши на землю телевізор і приймач, Гундяк і Ришков накинулися на сторожа і почали його бити. Заподіяні пошкодження виявилися

смертельними. Гундяк страждав шизофренією, а Ришков - психічним розладом, що не виключав осудності.

Розкрийте критерії осудності. Чи є Гундяк і Ришков суб'єктами кримінального правопорушення?

Задача 3. Бучинська, головний бухгалтер мережі магазинів, яка заробляла 3500 грн. в місяць, була затримана при спробі викрасти в магазині самообслуговування одекolon вартістю 45 грн. У ході розслідування в її квартирі було виявлено 9 флаконів такого ж одеколону. Встановлено, що Бучинська є kleптоманкою.

Які кримінально-правові наслідки вчиненого?

Задача 4. У день свого народження 14-річний Будний звалтував свою однокласницю Черничко. Діяння було вчинено біля 0 годин у день святкування.

Чи підлягає Будний кримінальній відповідальності? Чи має значення для вирішення справи час народження?

Задача 5. Лесів працювала заступником директора і одночасно завідувачем кафедри фінансів та інформаційно-математичних дисциплін Ялтинської філії Європейського університету. 25 травня 2010 року біля 12 год., перебуваючи в своєму службовому кабінеті, вона отримала від Чабанюк неправомірну вигоду в сумі 1100 грн. за здачу академічної заборгованості її дочки. Біля 13 год. в тому ж кабінеті вона отримала від Капустіної неправомірну вигоду в розмірі 500 грн. за здачі академічних заборгованостей її сина. Грошима, отриманими в якості хабара вона розпорядилася за власним розсудом.

Чи являється Лесів службовою особою? Проаналізуйте скоєне з точки зору суб'єкта кримінального правопорушення.

Задача 6. Тараканов, висловлюючи надумані претензії до Бучацького, з яким не перебував у відносинах підлеглості, з приводу повільної підготовки останнім до відпочинку, в присутності інших військовослужбовців підрозділу, застосував фізичне насильство до Бучацького, а саме, 30 листопада 2007 року, близько 22 години 30 хвилин після команди „Відбій», в спальному приміщенні казарми Центру забезпечення службової діяльності структурних підрозділів Міністерства оборони України наніс йому два удари кулаком правої руки по схрещеним напроти лоба долонях рук, а 1 грудня того ж року, біля 22 години 30 хвилин, в приміщенні кімнати для вмивання наніс потерпілому два удари кулаком правої руки по схрещеним напроти лоба долонях рук. Внаслідок нанесення підсудним ударів Бучацькому були заподіяні побої і забій м'яких тканин тильної поверхні лівої кисті, тобто, легке тілесні ушкодження.

Як статус військовослужбовця впливає на кваліфікацію дій Тараканова?

Заняття 14

Контрольна робота №2

2-ий семестр

Заняття 1

Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення

Семінарське заняття (2 години)

Методичні зауваження

Центральне місце в суб'єктивній стороні займає вина, відсутність цієї ознаки включає кримінальну відповідальність (ст. 2 КК України). Має бути розкрита соціальна та юридична сутність вини, а також форми та види вини. Особлива увага приділяється аналізу складів кримінальних правопорушень зі змішаною (складною) формою вини. Також розглядається поняття казусу, випадку як невинного заподіяння суспільно небезпечних наслідків. Необхідно розглянути поняття та види умислу та необережності. Особливу увагу потрібно звернути на види умислу, вироблені теорією кримінального права, а також на ознаки прямого умислу в різних за конструкцією складах кримінальних правопорушень.

Потребують детального розгляду факультативні ознаки суб'єктивної сторони - мотив, мета, емоційний стан.

Питання для вивчення

1. Поняття та значення суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
2. Вина: поняття, зміст, форми.
3. Умисел та його види.
4. Кваліфікація вчиненого за різними видами умислу.
5. Необережність та її види.
6. Подвійна (складна) форма вини.
7. Факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення (мотив, мета, емоційний стан) та їх вплив на кваліфікацію кримінального правопорушення.
8. Помилка і її види. Кваліфікація діяння при юридичній чи фактичній помилці.

Теми рефератів

«Особливості кримінальної відповідальності при визначеному та невизначеному умислі», «Порівняльна характеристика видів вини», «Відповідальність при подвійній формі вини», «Види помилок та їх вплив на кваліфікацію».

Додаткові завдання

1. Наведіть декілька прикладів складів кримінальних правопорушень, які відрізняються за формою вини. 2. Віднайдіть у КК склади кримінальних правопорушень, які передбачають змішану форму вини. 3. Проведіть власну класифікацію мотивів вчинення кримінального правопорушення.

Перелік додаткової літератури

1. Вереша Р. В. Проблеми вини в теорії кримінального права: навч. посіб. / Р.В.Вереша. К. : Атіка, 2005. - 404 с.
2. Воробей П.А. Теорія і практика кримінально-правового ставлення в вину: монографія / П.А.Воробей : МВС України : Нац. акад. внутр. справ України. - К. : Вид-во Нац. акад. внутр. справ України, 1997. - 183 с.
3. Савченко А. В. Мотив і мотивація злочину : монографія / А. В. Савченко. - К.: Атіка, 2002. - 144 с.

Заняття 2

Суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. Сержант Фулей вишикував відділення тільки що прибулих солдатів першого року служби та з словами: «Подивимося, які ви міцні» - пішов уздовж ряду, сильно ударяючи кулаком в живіт кожного з солдатів. Коли він ударив Білика, той впав, знепритомнів і через три години помер. Експертиза встановила, що удар припав на нервову зв'язку, викликав шок, втрату свідомості, а потім і смерть.

Проаналізуйте суб'єктивну сторону скоєного.

Задача 2. П'яний тракторист Боліновський розважався тим, що направляв трактор на людей. Декілька чоловік вимушено було відстрибнути в грязюку, один опинився в кюветі, а Остапенко не встигла відскочити і була задавлена на смерть.

Проаналізуйте суб'єктивну сторону скоєного.

Задача 3. Територія стрільбища була обгороджена колючим дротом. Проте іноді місцеві жителі підлазили під дріт і збирали на території стрільбища гриби. За грибами пролізла і Воробець. Жінка була глуха і пострілів не чула. Вона була убита пострілом сержанта Соломуда, що стріляв по мішені.

Проаналізуйте суб'єктивну сторону скоєного.

Задача 4. 15-річні підлітки Боднарук і Павлишин грали у дворі в карти. Між ними відбулася сварка, потім зав'язалася бійка, під час якої Боднарук ударив Павлишина три рази кулаком по голові. Один удару влучив у ліву скроню. Він спричинив перелом скроневої кістки, що викликало внутрічерепну кровотечу. Наступного дня стан здоров'я Павлишина різко погіршав, він був доставлений в лікарню, де помер.

Проаналізуйте суб'єктивну сторону скоєного.

Задача 5. Тачинський посадив на городі рідкісний і сильноврожайний сорт капусти і обгородив грядки дротом, до якого був підключений електрострум напругою 220 В. У город вночі заліз 16-річний підліток, який хотів поласувати яблуками, що росли поруч, і для цього переліз через огорожу. Він зачепив дріт і був убитий електрострумом. Тачинський пояснив, що дріт був проведений для освітлення грядки, оскільки капуста вимагала круглодобового догляду, і він двічі на ніч виходив для проведення відповідних робіт.

Проаналізуйте суб'єктивну сторону скоєного.

Задача 6. Назарук увечері 15 березня 2002 р. під час сварки зі своєю дружиною завдав їй з метою вбивства два удари молотком по голові та дев'ять ударів кухонним ножом у різні ділянки тіла. Внаслідок одержаних поранень потерпіла померла на місці події. Уранці 17 березня 2002 р. Назарук розпочав сварку зі своєю донькою і, достовірно знаючи, що вона вагітна внаслідок випадкового статевого зв'язку, з метою вбивства схопив її за шию та задушив. Вироком апеляційного суду Одеської області від 12 грудня 2002 р. Назарука на підставі ст. 70 КК засуджено за сукупністю кримінальних правопорушень, відповідальність за які передбачено ч. 1 ст. 115 та пунктами 2, 13 ч. 2 зазначеної статті цього Кодексу, на 14 років позбавлення волі. У касаційній скарзі засуджений Назарук, не оспороюючи своєї винності у вбивстві дружини та доньки, просив перекваліфікувати його дії зі ст. 115 на ст. 116 КК, посилаючись на те, що кримінальне правопорушення він вчинив у стані сильного душевного хвилювання, яке виникло внаслідок аморальної поведінки потерпілих та їх образ на його адресу.

Заняття 3

Суб'єктивна сторона складу кримінального правопорушення

Практичне заняття (2 години)

Задачі надаються викладачем безпосередньо на занятті

Заняття 4

Стадії вчинення кримінального правопорушення

Семінарське заняття (2 години)

Методичні зауваження

Потрібно мати на увазі, що чинне законодавство визнає три стадії вчинення кримінального правопорушення (готування до кримінального правопорушення, замах на кримінальне правопорушення та закінчене кримінальне правопорушення), які різняться між собою за ступенем розвитку об'єктивної сторони кримінального правопорушення. Законодавець визнав замах і готування суспільно небезпечними діяннями та встановив за них відповідальність. Слід зосередитися на з'ясуванні сутності кожної стадії, на характеристиці об'єктивних та суб'єктивних ознак з урахуванням моменту закінчення кримінального правопорушення, на вмінні відмежувати готування від замаху та замаху від закінченого кримінального правопорушення. Особливу увагу потрібно звернути на з'ясування видів замаху та їх відмежування від закінченого кримінального правопорушення. Треба звернути увагу на з'ясування видів замаху (закінченого та незакінченого, а також на питання про добровільну відмову від доведення кримінального правопорушення до кінця (ст. 17 КК).

Питання для вивчення

1. Поняття і види незакінченої кримінально протиправної діяльності

2. Поняття закінченого кримінального правопорушення
3. Готування до кримінального правопорушення. Форми готування
4. Замах і його види
5. Добровільна відмова від доведення кримінального правопорушення до кінця

Теми рефератів

«Підстава кримінальної відповідальності за готування до кримінального правопорушення і замах на кримінальне правопорушення», «Непридатний замах», «Поняття закінченого кримінального правопорушення». «Форми готування», «Особливості закінченого і незакінченого замаху», «Ознаки добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця».

Додаткові завдання

1. Намалюйте схему розвитку умисного кримінального правопорушення в часі та позначте на ній всі стадії такого кримінального правопорушення. 2. Проаналізуйте момент закінчення кримінальних правопорушень з матеріальним складом. 3. Наведіть приклади усічених складів кримінальних правопорушень.

Перелік додаткової літератури

1. Вапсова Ю.А. Непридатний замах: за і проти / Ю. А. Вапсова // Вісник університету внутрішніх справ. - 1999. - Вип. 9. - С. 190-193.
2. Гріпчук В. К. Кримінальне право України : Загальна частина: навч. посіб. / В.К.Гріпчук. - К.: Ін Юре, 2006. — С. 304 -317.
3. Кобзаренко П.В. Межі добровільної відмови від вчинення злочину/ П.В.Кобзаренко, Л.В.Герасимчук // Вісник Київського університету. - 1987. - № 28. -С.61 65. - (Юридичні науки).

Заняття 5

Стадії вчинення кримінального правопорушення

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. Кудляк і Статкевич зустріли в під'їзді Губян і вирішили її зґвалтувати. Наздогнавши її, вони затиснули їй рот і затягнули в підвал. Не дивлячись на опір Губян, Кудляк зґвалтував її. Статкевич допомагав йому подавити опір потерпілої, тримав її за руки, допомагав роздягати. Після цього насильство намагався вчинити Статкевич, а Кудляк тримав потерпілу. Проте скоїти зґвалтування він не зміг з фізіологічних причин.

Проведіть аналіз вчиненого з точки зору стадій вчинення кримінального правопорушення.

Задача 2. Бажовський запросив додому свою знайому Струнчак і запропонував їй вступити в статевий зв'язок. Коли Струнчак відмовилася, він не почав наполягати, а запропонував випити вина, непомітно підсипавши в її стакан сильне снодійне з надією, що вона засне і він вчинить з нею статевий акт. Запідозривши недобре, Струнчак непомітно поміняла стакани. Незабаром Бажовський заснув настільки міцно, що вона не могла його розбудити. Злякавшись, вона покликала сусідів, які викликали швидку допомогу.

Приведений до тям лікарями, Бажовський щиросердо розповів про свої задуми.

Проаналізуйте ситуацію з точки зору стадій вчинення кримінального правопорушення.

Задача 3. Ашимбрейнер пізно увечері зустрів Міцуру в парку і намагався згвалтувати її, для чого зірвав з неї одяг. Чинячи опір, вона сказала Ашимбрейнеру, що їй ще немає 16 років і що її брат працює в поліції.

Злякавшись відповідальності, Ашимбрейнер допоміг Міцурі одягнутися і відпустив її.

Прганалізуйте ситуацію з точки зору стадій вчинення кримінального правопорушення.

Задача 4. Косяк вирішив убити Перепелицю, якого він підозрював у зв'язку зі своєю дружиною. Зарядивши двостволку кулями, здатними заподіяти смерть людині, він відстежив Перепелицю, вистрілив зблизька, але промахнувся. Хоча в рушниці була друга куля, він стріляти другий раз не став. Адвокат Косяка просить закрити справу, зважаючи на добровільну відмову його клієнта.

Дайте обґрунтовану відповідь на клопотання адвоката.

Задача 5. Тимчук, працюючі паромником під керівництвом Дердюка, вийшов на роботу в нетверезому стані, за що той усунув його від роботи. Бажаючи помститися останньому, Тимчук приніс з свого будинку заряджену мисливську рушницю, навів її на Дердюка і натиснув на курок. Проте, зважаючи на несправність спускового механізму, рушниця не вистрілила. У нього відібрали зброю, і кін пішов додому.

Адвокат Тимчука наполягав на відсутності підстав для кримінальної відповідальності, зважаючи на замах на вбивство з непридатними засобами.

Дайте обґрунтовану відповідь на клопотання адвоката.

Задача 6. Литвин, раніше судимий за ст.ст. 15 ч.2, 185 ч. 1 КК України до 1 року позбавлення волі, на підставі ст. 75 КК України звільнений від відбування покарання з випробовуванням з іспитовим строком 1 рік, 12.04.2010 року, приблизно о 15 год. 30 хв. знаходячись в приміщенні магазину «Мега Маркет», впевнившись, що за його діями ніхто не спостерігає, одягнув на себе чоловічий джемпер чорного кольору, вартість якого з урахуванням ПДВ становить 109 грн. 20 коп. Після цього Литвин, не розрахувавшись за вказаний чоловічий джемпер, утримуючи викрадене при собі, направився до виходу з приміщення магазину «Мега Маркет», але був затриманий працівниками охорони вказаного магазину і викрадене у нього було вилучено.

Визначте стадію вчинення кримінального правопорушення.

Задача 7. 10.05.2010 року о 4 годині 30 хвилин, перебуваючи в нетверезому стані, Василів разом з Пуфлер зайшли в житловий будинок до Абрам'юка. Коли Абрам'юк вийшов з кімнати, Василів, щоб не бачила Пуфлер, викрав мобільний телефон, який стояв на кріслі біля дивану, заховав його в кишеню куртки і сказав до Пуфлер, що пора йти вже додому, потягнув її на вулицю, де в дверях зустрівся з Абрам'юком. Він зрозумів, що той швидко

побачить, що хтось вкрав телефон, і почав втікати. На бігу, він вирішив мобільний телефон викинути в траву, де його і знайшов Абрам'юк.

Визначте стадію вчинення кримінального правопорушення.

Заняття 6

Співучасть у вчиненні кримінального правопорушення

Семінарське заняття (2 години)

Методичні вказівки

Важливим завданням є розуміння форми співучасті в науці та законодавстві. При вивченні питання про види співучасників необхідно знати об'єктивні та суб'єктивні ознаки діяльності організатора, підбурювача, виконавця та пособника.

Особливу увагу потрібно звернути на межі кримінальної відповідальності співучасників, на особливості кримінальної відповідальності організаторів та членів організованої групи чи злочинної організації. Детального вивчення потребують законодавчі положення про кримінальну відповідальність в разі добровільної відмови співучасників вчинення кримінального правопорушення (ст. 31 КК).

Питання для вивчення

1. Поняття співучасті, її об'єктивні і суб'єктивні ознаки.
2. Форми співучасті.
3. Виконавець
4. Організатор
5. Підбурювач
6. Пособник
7. Відповідальність співучасників.
8. Кримінальна відповідальність організаторів та учасників організованої групи чи злочинної організації
9. Екссес виконавця
10. Добровільна відмова співучасників

Теми рефератів

«Співучасть у кримінальних правопорушеннях із спеціальним суб'єктом», «Причетність до кримінального правопорушення», «Кількісний і якісний екссес виконавця».

Додаткові завдання

1. Намалюйте схему форм співучасті. 2. Відобразіть схематично ваше власне розуміння організованої групи і злочинної організації. 3. Наведіть декілька прикладів із життя (із побачених вами фільмів, прочитаних книг тощо), у яких можна виявити ту чи іншу форму співучасті у кримінальному правопорушенні.

Перелік додаткової літератури

1. Альошин Д.П. Форми співучасті у новому Кримінальному кодексі України: проблеми реалізації правових норм / Д.П.Альошин // Право і безпека. - 2012. - № 1. - С. 15- 20.
2. Гуторова Н.А. Соучастие в преступлении по уголовному праву Украины: учеб. пособ. / Н.А.Гуторова. - Х.: Рубикон, 1997. - 102 с.
3. Демидова Л. Кримінальна відповідальність за участь у злочинах, вчинених злочинною організацією / Л.Демидова // Право України. - 2003. № 1. - С. 102-104.

Заняття 7

Співучасть у вчиненні кримінального правопорушення

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. Гамор організував групу осіб для здійснення крадіжок. Чонка повинен був з'ясувати, у кого з жителів міста є багато грошей або інших цінностей. Беца стежив за господарями, щоб дізнатися, кошт удома нікого не буває. Марків залізав в квартиру і подавав у вікно Безкоровайному вкрадене, а Стучка відвозив вкрадене на дачу Грицаку, який ховав вкрадене. Сам Гамор в дні, коли вчинялися крадіжки, виїжджав в інше місто. Таким чином були скоєні три крадіжки. Під час четвертої в квартирі опинився сусід господаря, який помітив злодія. Тоді Марків ударив господаря лежачим на підвіконні молотком, заподіявши його здоров'ю ушкодження середньої тяжкості.

Дайте аналіз форми співучасті та видів співучасників.

Задача 2. Ілюк на прохання Батюка за велику суму грошей убив Гаталу, після чого прийшов до своєї знайомої Перегуняк, з якою він постійно жив разом, і розповів про все. Вона попрапа скривавлену сорочку, заховала ніж, яким було вчинене вбивство, а потім на прохання Ілюка з'їздила до Батюка за обумовленою сумою, частину якої Ілюк віддав Перегуняк.

Дайте аналіз форми співучасті і видів співучасників.

Задача 3. Пазинюк написав декілька листів своєму молодшому брату, що проходив службу в армії, про те, що його дружина поводить непристойно, зустрічається з іншими чоловіками, хоча знав, що це не відповідає дійсності. Те ж саме він підтвердив братові при особистій зустрічі, коли той демобілізувався. Такі ж листи, що ображають гідність дружини брата, Пазинюк написав і її родичам. В результаті брат Пазинюка в нетверезому стані вночі озброївся ножем, прийшов в будинок батьків дружини, де вчинив її вбивство.

Чи має місце в даному випадку підбурювання?

Задача 4. Мисів і Хім'як протягом тривалого часу навчали підлітка Романюка (17 років) різних прийомів і способів вчинення кишенькових крадіжок, потім прийняли в нього «екзамен» і сказали йому, що він вже досвідчений злодій. Згодом Ромашок був спійманий на гарячому.

Вирішіть питання про відповідальність Мисіва і Хім'яка. Чи можна їх вважати організаторами?

Задача 5. 12 квітня 2008 року Юхман, Циркунпк та Мордач, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння на зупинці громадського транспорту «Київський

майдан» по вул. Рівненській в м. Луцьку безпричинно принизили гідність Сиротюк, нецензурно лаючись в її адресу. У відповідь на зроблене їм Грибинюком і Петриченком зауваження, Юхман, Циркуник та Мордач нанесли їм удари руками і ногами, спричинивши потерпілим фізичний біль. Після цього вони розділились на дві групи. Юхман став неподалік, спостерігаючи за обстановкою. Циркуник відійшов в сторону з Грибинюком і, продовжуючи наносити йому удари руками і ногами, дістав ніж та наніс чисельні удари ножем в ліву частину тулубу потерпілого, заподіявши останньому 7 проникаючих ножових поранень грудної клітки та живота, які відносяться до тяжких тілесних ушкоджень. Мордач, який знаходився біля Петриченка, в момент, коли останній повернувся спиною, наніс тому в спину чотири удари ножем, спричинивши останньому тяжкі тілесні, ушкодження у вигляді проникаючого поранення грудної клітки справа.

Визначте вид і форму співучасті.

Задача 6. Дикун у вересні 2009 року працював водієм в ТОВ «ВАМП». 9 вересня він спільно з експедитором Ковальчуком розвозив товар по торговельним точкам у Запорізькій обл. Спілкуючись по телефону з Василичиним, він повідомив йому про свій маршрут і про те, що у експедитора з собою наявно близько 12 тис. грн. Василичин запропонував йому викрасти ці гроші, на що він погодився. Згодом він повідомив Василичина про місце, де вони зупиняться на нічліг, задні двері в бусі він залишив відкритими та в потрібний момент відійшов, начебто, за потребою. Василичин, застосовуючи погрози за допомогою ножа, забрав у Ковальчука 11500 грн. і мобільний телефон.

Визначте форму співучасті і вид співучасника.

Заняття 8

Співучасть у вчиненні кримінального правопорушення

Практичне заняття (2 години)

Задачі надаються викладачем безпосередньо на занятті

Заняття 9

Контрольна робота №3

Заняття 10

Множинність кримінальних правопорушень

Семінарське заняття (2 години)

Методичні вказівки

Основну увагу при вивченні цієї теми потрібно приділити визначенню поняття множинності кримінальних правопорушень та аналізу її ознак. У зв'язку з тим, що законодавче визначення видів множини відмінне від деяких наукових поглядів на цю проблему, на цей аспект потрібно звернути особливу увагу.

Взагалі потрібно зосередитися на таких видах множини, як сукупність, повторність, рецидив кримінальних правопорушень. Відмінність ідеальної та реальної сукупності, види повторності та рецидиву - актуальні проблеми при вивченні цієї теми.

Питання для вивчення

1. Поняття множинності кримінальних правопорушень
2. Поняття та види одиничного (єдиного) кримінального правопорушення
3. Повторність кримінальних правопорушень
4. Сукупність кримінальних правопорушень та її види
5. Рецидив кримінальних правопорушень та його види

Теми рефератів

«Продовжуване, складене та триваюче кримінальне правопорушення»,
«Повторність однорідних та тотожних кримінальних правопорушень»,
«Ідеальна та реальна сукупність кримінальних правопорушень».

Додаткові завдання

1. Наведіть декілька прикладів продовжуваного кримінального правопорушення. 2. Розмежуйте реальну та ідеальну сукупність кримінальних правопорушень. 3. Проведіть класифікацію рецидиву кримінальних правопорушень. 4. Множинність за законодавством США

Перелік додаткової літератури

1. Бажанов М.И. Множественность преступлений по уголовному праву Украины / М. И. Бажанов. - Х.: Право, 2000. - 128 с.
2. Батиргареева В. Рецидивна злочинність в Україні: соціально-правові та кримінологічні проблеми : монографія / В. Батиргареева. - Х.: Право, 2009. - 576 с.
3. Зінченко І.О. Множинність злочинів: поняття, види, призначення покарання : монографія / І.О.Зінченко, В.І.Тютюгін ; за заг. ред. проф. В.І.Тютюгіпа. - Х.: ФІНН, 2008. - 336 с.

Заняття 11

Множинність кримінальних правопорушень

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. Микулинський і Бежук, працюючи в трамвайному парку, протягом місяця в декілька прийомів викрали з кабінету директора парку абонементних талонів на суму 6 тис. грн. і продали їх. Як кваліфікувати їх дії? Чи буде тут множинність кримінальних правопорушень?

Задача 2. Гордій викрав автомашину і вчинив наїзд на пішохода, який помер.

Визначте форму множинності.

Задача 3. Гуцал був засуджений до трьох років позбавлення волі за крадіжку групою осіб. Відбуваючи покарання, він побив ув'язненого Малгацука за те, що той відмовився виконувати за Гуцала господарські роботи.

Визначте форму множинності.

Задача 4. Залубняк, 17 років, був засуджений за умисне вбивство до восьми років позбавлення волі. Відбувши покарання, він скоїв вбивство з помсти - убив Юзишина, що виступив свідком у його першій справі.

Чи буде множинність в діях Залубняка, і якщо так, то якого виду?

Задача 5. Курин убив Кумлика з особистих мотивів. В цей час в кімнату зайшла дружина. Кумлика, яку він теж вбив з метою приховати попереднє кримінальне правопорушення. Після того Курин підпалив будинок потерпілих.

Визначте вид множинності.

Задача 6. Дурманов був хворий на шизофренію. Він дуже страждав від цього і хотів покінчити життя самогубством. Однак йому не вистачало мужності. Тоді він попросив Новоселова застрелити його з рушниці, що належала Дурманову. Вони випили горілки і пішли в ліс. Новоселов двома пострілами вбив Дурманова, а після вбивства взяв собі рушницю Дурманова і гроші, які знаходилися в його гаманці.

Чи має місце множинність кримінальних правопорушень?

Задача 7. В невеличкому селищі громадянин Фербер викрав у сусіда мотоцикл і сховав його у лісі, маючи намір його продати. На наступний день грибники в лісі випадково знайшли мотоцикл і повернули його господарю. Але через деякий час Фербер знову викрав той же мотоцикл і сховав у своєму сараї.

Чи є множинність кримінальних правопорушень у діях Фербера?

Заняття 12

Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння

Семінарське заняття (2 години)

Методичні вказівки

При вивченні необхідної оборони потрібно чітко засвоїти всі умови правомірності необхідної оборони, що належать як до посягання, так і до захисту. Також необхідно з'ясувати питання щодо уявної оборони та відмежування необхідної оборони від крайньої необхідності.

При вивченні крайньої необхідності слід окреслити умови, які характеризують небезпеку, для усунення якої вчиняються дії в стані крайньої необхідності, а також умови, які характеризують самі ці дії.

Також потрібно звернути увагу на такі обставини, як фізичний або психічний примус, виконання наказу або розпорядження, виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації, а також діяння, пов'язані з ризиком.

Питання для вивчення

1. Поняття і види обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.
2. Необхідна оборона. Перевищення меж необхідної оборони.
3. Уявна оборона.
4. Крайня необхідність і умови її правомірності.

5. Затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, як обставина, що виключає кримінальну протиправність діяння.
6. Фізичний або психічний примус.
7. Діяння, пов'язане з ризиком.
8. Виконання наказу чи розпорядження.
9. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи чи злочинної організації.
10. Виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України.

Теми рефератів

«Кримінально-правова сутність обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння», «Евтаназія – кримінальне правопорушення чи милосердя?», «Провокація оборони», «Евтаназія: зарубіжний досвід».

Додаткові завдання

1. Проаналізуйте умови правомірності необхідної оборони. 2. Встановіть відмінність необхідної оборони та крайньої необхідності. 3. Порівняйте нанесення шкоди правопорушнику при його затриманні простими громадянами і працівниками правоохоронних органів. 4. Встановіть умови виправданого ризику.

Перелік додаткової літератури

1. Баулін Ю.В. Обставини, що виключають злочинність діяння / Ю.В.Баулін. - Х. : Основа, 1991. - 359 с.
2. Володарський В. Необхідна оборона, перевищення її меж: деякі випадки кваліфікації / В. Володарський // Право України. 2000. - № 6. - С. 93-94.

Заняття 13

Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. Директор магазину Павлюк віз на моторному човні продукти для свого магазину. Там же їхала жінка, що попросила перевезти її на протилежний берег. Човен перевантажений не був, але на середині річки несподівано почав протікати. Моторист Старчевський, щоб врятувати пасажирів і себе та дістатися до берега, не дивлячись на протести Павлюка, викинув за борт продукти, чим заподіяв істотний збиток магазину, але човен, хоча і насилу, дістався до берега.

Визначте, чи діяв Старчевський у стані крайньої необхідності.

Задача 2. Сенек викрав вантажівку з товаром. Співробітники міліції почали переслідувати його, наказуючи зупинитися, але Сенек не реагував. Тоді сержант Гута вистрілив в колесо. Машина перекинулася. Викрадач загинув.

Чи вірно вчинив Гута при затриманні особи, яка вчинила кримінальне правопорушення?

Задача 3. Матвієшин був засуджений за п. 1 ч. 2 ст. 115 ККУ за вбивство трьох осіб. При цьому суд визнав правдивими показання Матвієшина про вчинення потерпілими розбійного нападу на нього з застосуванням зброї. В процесі захисту Матвієшин, будучи майстром спорту з кік-боксингу, позбавив нападників життя.

Чи правильне рішення суду?

Задача 4. Під час випробувального польоту літака почались перебої в одному з моторів, а потім цей мотор заглох. Керівник польоту віддав наказ льотчику-випробувальнику відвести літак на безпечну відстань від населеного пункту, а потім покинути кабіну, що той і зробив.

Проаналізуйте ситуацію.

Задача 5. Під час шторму у відкритому морі на палубі сухогрузу зірвало кріплення двох контейнерів з особливо цінним вантажем. Капітан, побоюючись того, що контейнери можуть пошкодити судно, а закріпити їх під час шторму не вдасться, віддав наказ скинути їх у море.

Чи правомірні дії капітана? Чи зміниться ситуація, якщо матроси відмовляться виконати цей наказ, вважаючи його незаконним?

Задача 6. Данилюк, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, перебуваючи в приміщенні кухні дачного будинку, після того як незнайомий йому Костюк виламав двері і проник в його дім, наніс йому два удари сокирою по голові, спричинивши тому тяжкі тілесні ушкодження. Дії Данилюка були кваліфіковані за ч. 1 ст. 121 КК України.

Чи вірне рішення прийняв суд?

Задача 7. Бодруг приблизно о 9 год. приїхав з сином Андрієм на ставок, що ними орендується, побачили Щура, який без відповідного дозволу проводив вилов риби вудкою. Щур на зауваження почав їх ображати, а коли Бодруг витягнув сачок із виловленою рибою, Щур намагався вдарити його в обличчя. На його активні дії син захистив його, розвівши їх в сторони. Однак Щур продовжив насильницькі дії, внаслідок чого Андрій наніс йому декілька ударів кулаком в область голови та тулуба, спричинивши легкі тілесні ушкодження.

Чи буде Андрій притягуватись до кримінальної відповідальності?

Заняття 14

Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. Гордий в проміжок часу між 20 та 21 годинами в місті Здолбунові Рівненської області неподалік зупиночної платформи „142 км” Львівської залізниці декілька разів наносив Шетелі тілесні ушкодження ножом в спину та в шию. Захищаючись від такого суспільно небезпечного посягання, Шетела відібрав ніж у нападаючого на нього Гордого і вбив останнього нанесенням удару ножом в грудну клітину.

Чи буде Шетела притягнений до кримінальної відповідальності?

Задача 2. 05.08.2007 року в період з 22 до 23 години Балецький за місцем свого проживання, захищаючись від вторгнення в будинок групи осіб, наніс удар робочою частиною лопати в область спини Хомичу, який перебуваючи в

стані алкогольного сп'яніння, намагався проникнути в будинок через вікно, розбивши одну із шибок, заподіявши йому тілесні ушкодження у виді рани в області грудного відділу хребта, перелому 4 - 5 грудних хребців, пошкодження спинного мозку з порушенням його функції, які висновком судово-медичної експертизи №23 від 05.11.2007р. відносяться до категорії тяжких тілесних ушкоджень, що є небезпечними для життя в момент заподіяння.

Чи є в діях Балецького перевищення меж необхідної оборони?

Задача 3. 13.09.2007 року Буркало знаходився у барі «Фараон», який розташовано у магазині «Промтовари», що по вул. Головній в с. Рашків Хотинського району Чернігівської області, де вживав алкогольні напої разом з Думничем та іншими особами. Приблизно о 19 годині цього ж дня між Буркало та Думничем, у приміщенні вказаного бару, виник словесний конфлікт на побутовому ґрунті. За межами бару біля будівлі вказаного магазину даний конфлікт переріс в спільну бійку, в ході якої Буркало з свого автомобіля дістав предмет, схожий на шило, яким став погрожувати фізичною розправою Думничу, який, діставши з багажника належного йому автомобіля ручний насос, утримуючи насос обома руками, з розмаху наніс удар насосом по голові Буркалу, від чого останній впав на коліна, і фактично не міг продовжувати свої дії. Думнич наніс цим насосом ще один удар по голові Буркала. Експертиза констатувала тяжкі тілесні ушкодження. Адвокат Думнича наголошував на тому, що він перебував у стані уявної оборони. Як слід вирішити справу?

Задача 4. 26 квітня 2009 року вдень Будному на мобільний телефон неодноразово телефонував незнайомий чоловік, обзивав його нецензурними словами, погрожував та залакував. Довідавшись, де проживає той чоловік, Будний разом з Бочкуром приїхали на вул. Лісну. З будинку вийшов Королишин, який, як виявилось служив в армії і прибув у короткочасну відпустку, і розважався тим, що дзвонив Будному. Коли Королишин підійшов до хвіртки, Будний побачив, що в його руках щось зблиснуло. Думаючи, що це зброя, він наніс Королишину чисельні удари кулаками та ногами.

Чи буде Будний нести відповідальність? Чи перебуває він в стані необхідної оборони?

Задача 5. Увечері 02.08.2008 р. Носа став стукати у вхідні двері домоволодіння Івахнюк. Коли ж вона спробувала відмовитися відкрити йому, Носа почав бити ногами у двері, погрожуючи їх вибити. Тому вона йому відчинила. Носа, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, запропонував їй вступити у інтимні стосунки. Вона категорично відмовилася від близькості але Носа схопив її за волосся, став вивертати руку, погрожуючи фізичною розправою. Тоді вона схопила зі столу кухонного ножа і попередила, щоб він не наближався. Оскільки Носа не послухав її і швидко підійшов, вона неочікувано ударила ножем в область грудної клітини.

Як слід вирішити справу?

Задача 6. Праничук ввечері 05 травня 2009 року вирішив поїхати до свого товариша, який проживає в іншому кінці села, знаючи про ремонт дороги в селі. Швидкість автомобіля була приблизно 50 км/год. При роз'їзді з велосипедистом він різко повернув кермо праворуч. Автомобіль стало нести на

огорожу одного з дворів. Він розгубився, не зміг уникнути аварії та наїзду на пішоходів подружжя Семчуків. Транспортний засіб зупинився в дворі Семчуків, в складених дровах, а потерпіла Семчук опинилась під автомобілем та померла на місці пригоди.

Чи буде Праничук притягнений до кримінальної відповідальності?

Задача 7. Попович приїхав на залізничний вокзал станції «Баришівка», але запізнився на електропотяг. Підійшовши до кіоску, він вирішив купити сигарет та пляшку пива. Біля кіоску стояв невідомий йому молодий чоловік з яким у нього виникла словесна перепалка. Після чого Попович купив пачку цигарок та пляшку пива, яке почав пити йдучи до входу в залізничний вокзал. В цей час, з автомобіля, з водієм якого Попович посварився біля кіоску, вийшло ще двоє і він зрозумів, що його збираються побити. Намагаючись заволодіти ситуацією, він розбив об асфальт пляшку з пивом зробивши таким чином «розочку» (тобто горловину з загостреними скляними кінцями) та з метою захисту виставив її перед собою. Хлопець, з яким сварився Попович, вдарив його ногою в груди, а решта теж кинулися на нього. Захищаючись, Попович навідмаш вдарив «розочкою» першого, хто до нього наблизився в обличчя та почав тікати. Забігши на залізничний міст, він зупинився, щоб передихнути. Нападники почали кидати в нього камінням з залізничного насипу, а тому він почав тікати. Один камінь влучив йому в тильну частину голови. Згодом виявилось, що удар «розочкою» був смертельним.

Чи буде відповідати Попович?

Заняття 15

Звільнення від кримінальної відповідальності

Семінарсько-практичне заняття (2 години)

Методичні зауваження

Потрібно уважно вивчити правові підстави і порядок звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки, зі зміною обстановки та закінченням строків давності притягнення до кримінальної відповідальності. Необхідно звернути увагу на відмінність переривання перебігу строків давності притягнення до кримінальної відповідальності від їх зупинки та на питання про застосування давності до особи, що вчинила особливо тяжкий злочин, за який згідно з законом може бути призначене довічне позбавлення волі, а також до тих, хто вчинив кримінальні правопорушення проти миру та безпеки людства

Питання для вивчення

1. Поняття і види звільнення від кримінальної відповідальності
2. Звільнення від кримінальної відповідальності:
 - у зв'язку з дійовим каяттям;
 - у зв'язку з примиренням винного з потерпілим;
 - у зв'язку з передачею особи на поруки;
 - у зв'язку із зміною обстановки;
 - у зв'язку із закінченням строків давності.

3. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності.

Перелік додаткової літератури

1. Житний О. О. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям / О. О. Житний. — Х. : Вид-во Національного ун-ту внутр. Справ. - 2004. - 151 с.

2. Козак О.С. Ефективність звільнення від кримінальної відповідальності в Україні : монографія / О. С. Козак ; за ред. О. М. Бандурки. - К.: Освіта України, 2009. - 204 с.

3. Маляренко В. Т. Амністія та помилування в Україні / В. Т. Маляренко, А.А.Музика. - К.: Атіка, 2007. - 700 с.

Задача 1. Петрук на ґрунті ревнощів затіяв бійку з Курієм і ударив його по обличчю. Побачивши, що той впав і у нього йде кров з носа, Петрук зупинив таксі і відвіз Курія в лікарню, де йому була надана медична допомога. Медична експертиза встановила спричинення легкої шкоди здоров'ю. До вечора того ж дня Курій був відпущений з лікарні. Петрук написав йому лист, в якому просив вибачення за скоєне.

Чи повинен він бути протягнений до кримінальної відповідальності?

Задача 2. Сухан зустрічався з Гриник. Гуляючи з нею в лісі, він почав цілувати і обіймати її, застосував силу і зґвалтував Гриник. Втікши від Сухана, Гриник в сльозах прийшла додому і все розповіла матері. За наполяганням останньої вона подала заяву в міліцію про зґвалтування. В процесі попереднього розслідування Сухан і Гриник одружилися. Вони подали сумісну заяву в прокуратуру з проханням припинити кримінальну справу. У заяві Гриник написала, що вона пробачила Сухана.

Як повинен поступити слідчий?

Задача 3. Кікена і Бродін організувалися в групу, яка здійснювала крадіжки. У 1988 р. ними здійснювалися крадіжки: 15 березня, 20 квітня, 14 червня, 16 серпня, 15 жовтня, 17 грудня; у 1989 р.: 4 січня, 13 березня, 17 травня, 11 липня і 20 серпня. Про все цьому Кікена писав в щоденнику. 1 вересня 1989 р. Кікена загинув в автомобільній аварії. Після його смерті Бродін відвідав церкву і сповідався у священника, який сказав, що смерть Кікени - божа кара за крадіжку. Злякавшись, Бродін більше кримінальних правопорушень не скоював. У травні 2005 р. щоденник випадково потрапив в органи міліції. У Бродіна був проведений обшук, і в його квартирі знайшли багато викрадених речей. Після цього він признався у всіх крадіжках.

Як повинне бути вирішене питання про відповідальність Бродіна?

Задача 4. Другчак на полюванні убив трьох вовків, маючи на меті зробити з їхніх шкур шуби і продати їх, хоча полювання на вовків на той час було заборонене. Закинувши убитих вовків в автомашину, Другчак поїхав додому, але по дорозі був затриманий співробітниками ДАІ і відправлений до міліції, де проти нього було порушено кримінальну справу за ознаками ч. 1 ст. 248 КК України. Через три місяці після полювання рішенням місцевих органів самоврядування у зв'язку із збільшенням кількості вовків полювання них було

дозволене. Друтчак у зв'язку з цим поставив питання про припинення кримінальної справи за ст. 48 КК України.

Чи обґрунтована його вимога?

Задача 5. Гнатишин, працюючи на пошті, доставляла додому пенсії. 20 травня 2003 р. вона з'явилася з письмовою заявою у відділення міліції, в якому вказала що цього дня вона розносила пенсії по квартирах. У районі будинку № 8 по вул. Незалежності до неї підбіг невідомий і вирвав з її рук сумку з грошима. Проте при першому ж допиті вона відразу призналася, що гроші привласнила. Буквально за годину Гнатишин повернула всю привласнену суму.

Як вирішити питання?

Задача 6. Миронюк біля 19 год. у с.Майдан на ґрунті особистих неприязних відносин з Лаєм наніс останньому удар кулаком руки в обличчя, заподіявши середньої тяжкості тілесні ушкодження. Миронюк вину визнає повністю, кається у вчиненому, просить суд передати його на поруки колективу ДП «Міжгірське лісове господарство».

Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 7. 13 травня 2008 р. достовірно знаючи, що довідка про безперервний стаж роботи на посаді водія в ВАТ «Ковельмолоко» понад 3 роки на своє ім'я являється завідомо підробленою, Пасічник використав, пред'явивши її у Ковельському ВРЕР УДАІ УМВС України та отримав посвідчення водія категорії «Е» серії АСВ № 034348. В судовому засіданні Пасічник свою вину в інкримінованому кримінальному правопорушенні визнав повністю, просить звільнити його від кримінальної відповідальності на підставі ст. 45 КК України.

Яке рішення повинен прийняти суд?

Задача 8. Гречин 01.12.2007 року в м. Калуші у невстановленої особи придбав макову соломку, яку перевіз на автомобілі “ Москвич” в м. Івано-Франківськ, де виготовив наркотичні засоби, набрав у шприци і зберігав в машині. В той же день на вул. Надрічна в м. Івано-Франківську працівники міліції затримали Гречина і при проведенні огляду автомобіля виявили та вилучили шприци з рідиною бурого кольору, подріблену масу зеленого кольору, емальовану кружку з накипом на стінках. Гречин пройшов повний курс лікування і просить звільнити його від кримінальної відповідальності.

Чи можна звільнити Гречина від кримінальної відповідальності?

Заняття 16

Покарання, його мета та система. Призначення покарань

Семінарське заняття (2 години)

Методичні вказівки

Загальні начала призначення покарання за кримінальним законодавством України регламентовані ст. 65 КК України.

Норма визначає, що суд призначає покарання в межах установлених санкцією статті Особливої частини КК, що передбачає відповідальність за це кримінальне правопорушення, відповідно до положень Загальної частини,

враховуючи ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, особу винного, та обставини, що пом'якшують чи обтяжують покарання.

Дуже важливим є питання про призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень та сукупністю вироків, а також правила складання покарань різних видів та зарахування строку попереднього ув'язнення.

Потрібно враховувати положення, які стосуються призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та призначення покарання співучасникам кримінального правопорушення, а також призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.

Питання для вивчення

1. Загальні начала призначення покарання
2. Обставини, які пом'якшують покарання
3. Обставини, що обтяжують покарання
4. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом
5. Призначення покарання за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті
6. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення
7. Призначення покарання при наявності пом'якшуючих обставин
8. Призначення покарання по сукупності кримінальних правопорушень
9. Призначення покарання по сукупності вироків

Теми рефератів

«Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення, а також кримінальне правопорушення, вчинене в співучасті», «Призначення покарання при рецидиві кримінальних правопорушень».

Перелік додаткової літератури

1. Антипов В.В. Обставини, які виключають застосування кримінального покарання : монографія / В.В.Антипов, В.І.Антипов. - К. : Атіка, 2004. - 208 с.
2. Бажанов М. И. Назначение наказания по советскому уголовному праву / М.И.Бажанов. - К.: Вища школа, 1980. - 216 с.
3. Білоконев В.М. Призначення покарання за сукупністю злочинів та вироків (судова практика) / В.М.Білоконев. - Запоріжжя : Вид. Глазунов С. О., 2009. - 225 с.

Заняття 17.

Звільнення від покарання та його відбування

Семінарсько-практичне заняття (2 години)

Методичні вказівки

При вивченні теми потрібно дослідити види звільнення від покарання: звільнення від покарання особи, яка перестала бути суспільно небезпечною (ч. 4 ст. 74 КК), звільнення від відбування покарання за діяння, караність яких

усунута законом (ч. 2 ст. 74 КК), звільнення від покарання з випробуванням. Потрібно з'ясувати значення іспитового строку, вивчити обов'язки, які покладає суд на особу, звільнену від відбування покарання з випробуванням, застосування додаткових покарань у разі звільнення від відбування основного покарання.

Слід також звернути увагу на різницю між інститутами звільнення від кримінальної відповідальності та звільнення від кримінального покарання, з'ясувати підстави звільнення, сутність кожного з перерахованих видів звільнення, умови та порядок їх застосування.

Також необхідно вивчити строки давності виконання обвинувального вироку, порядок їх обчислення, підстави переривання та зупинення, умовно-дострокове звільнення від відбування покарання, заміна невідбутої частини покарання більш м'яким, звільнення від відбування покарання за хворобою, звільнення від покарання на підставі закону України про амністію або акта про помилування.

Питання для вивчення

1. Звільнення від відбування покарання:
з випробуванням;
з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до 7 років,
вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до 3 років,
у зв'язку із закінченням строків давності обвинувального вироку;
2. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання.
3. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким.
4. Звільнення від покарання за хворобою.
5. Амністія та помилування

Теми рефератів

«Співвідношення звільнення від кримінальної (відповідальності та звільнення від покарання і його відбування».

Перелік додаткової літератури

1. Письменський Є. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування : монографія / Є. Письменський. - Луганськ: ТОВ «Віртуальна реальність», 2011. - 388 с.
2. Трубников В. М. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання / В. М. Трубников // Вісник Національного університету внутрішніх справ. - 2002. - Вип. 19. - С. 73-81.

Задача 1. Собко за декілька епізодів вимагання був засуджений за ч.2 ст.189 КК до 6 років позбавлення волі умовно з випробувальним терміном 3 роки. Протягом іспитового строку він скоїв чергове вимагання. Суд призначив за нове кримінальне правопорушення 2 роки позбавлення волі, скасував звільнення від відбування покарання з випробуванням і призначив остаточне покарання за сукупністю вироків у виді позбавлення волі на строк 7 років. Чи відповідають закону рішення суду?

Задача 2. За вчинений в супермаркеті грабіж Горбачова була засуджена за ч.1 ст. 186 КК до громадських робіт на строк 180 годин. Враховуючи вагітність і важке матеріальне становище Горбачової, суд звільнив її від відбування покарання у зв'язку з вагітністю. Чи суперечить закону вирок суду? Якщо так, то яке б мало бути рішення суду?

Задача 3. Суд поклав на звільненого від відбування покарання з випробуванням за фіктивне підприємництво Жука обов'язок не займатися підприємницькою діяльністю протягом 5 років.

Чи правильно застосовано закон?

Задача 4. Вознюк була умовно-достроково звільнена від покарання за розбій (за ч.1 ст.187 їй було призначено 3 роки позбавлення волі). Суд поклав на неї обов'язок пройти курс лікування від алкоголізму. Однак Вознюк за власним переконанням алкоголізмом не страждала і курс лікування від алкоголізму проходити не стала. Звільнившись, вона вийшла заміж і переїхала жити до чоловіка в інше місто, не повідомивши про це відповідні органи. Чи є підстави для скасування умовно-дострокового звільнення?

Задача 5. Яворському покарання у виді позбавлення волі за умисне тяжке тілесне ушкодження з мотивів расової нетерпимості замінено на підставі ст.82 КК України штрафом. Не встигнувши сплатити штраф, Яворський скоїв порушення недоторканності житла з погрозою застосування насильства (ч. 2 ст. 162 КК).

Як слід застосувати закон про кримінальну відповідальність у даній ситуації?

Задача 6. Попович, відбуваючи покарання у виді позбавлення волі, поклав руки під різець токарного станка, втративши кисті обох рук. Які правові наслідки скоєного?

Задача 7. До вагітної Гурової, яка завагітніла під час відбування покарання у виді позбавлення волі на строк 4 роки, суд застосував положення ст.83 КК і звільнив її від відбування покарання. Однак дитина народилася мертвою. Які правові наслідки народження мертвої дитини?

Заняття 18.

Інші заходи кримінально-правового характеру. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб. Кримінальна відповідальність неповнолітніх

Семінарське заняття (2 години)

На заняття розподілити між собою окремі країни та підготувати порівняльну характеристику інших заходів кримінально-правового характеру, заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб та кримінальної відповідальності неповнолітніх по відношенню до чинного законодавства України та проекту КК.

Заняття 19

Контрольна робота №4

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України //Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. //Відомості Верховної Ради, 2001, № 25-26, ст.131
3. Кримінальний кодекс України. Затверджений Законом від 28.12.60 //Відомості Верховної Ради, 1961, № 2. ст.14,
4. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 р. Ратифікована СРСР 11 лютого 1964 р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
5. Віденська конвенція про консульські зносини від 24 квітня 1963 р. СРСР приєднався до Конвенції 23 березня 1989 р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
6. Гельсінський договір з відкритого неба від 24 березня 1992 р. Ратифікований Україною 2 березня 2000 р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
7. Генеральна угода про привілеї та імунітети Ради Європи від 2 вересня 1949 р. Україна приєдналась до Угоди 1 жовтня 1996 р //БД НАУ ЕКСПЕРТ
8. Європейська конвенція про видачу правопорушників від 13 грудня 1957 р. Ратифікована Верховною Радою України 16 січня 1998 р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
9. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах від 15 травня 1972 р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
10. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12 серпня 1949 р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
11. Конвенція ООН з морського права від 10 грудня 1982 р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
12. Конвенція про відкрите море від 29 квітня 1958 р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
13. Конвенція про злочини та деякі інші дії, вчинені на борту повітряного судна, від 14 вересня 1963 р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
14. Конвенція про континентальний шельф від 29 квітня 1958 р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
15. Конвенція про привілеї та імунітети об'єднаних націй від 13 лютого 1946 р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
16. Конвенція про привілеї та імунітети спеціалізованих установ від 21 листопада 1947р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
17. Конвенція про спеціальні місії від 16 грудня 1969 р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
18. Конвенція про територіальне море і прилеглу зону від 29 квітня 1958 р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
19. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
20. Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні. Затверджене указом Президента України № 198 /93 від 10 червня 1993р. //БД НАУ ЕКСПЕРТ
21. Постанови Пленуму Верховного Суду 1972-2007 //БД НАУ ЕКСПЕРТ

22. Сучасне кримінальне право України: нормативно-правові документи та судово- слідча практика: Хрестоматія. К.: Видавець Паливода А.В., 2005. - 496 с.

Підручники та монографії

11. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник для студ. вищих навч. закл. /В.В. Сташис (ред.), В.Я. Тацій (ред.). 3-е вид., перероб. і доп. К.: Юрінком Інтер, 2007. 496 с.

12. Кримінальне право України: Альбом схем /Національна академія внутрішніх справ України /В.Я. Горбачевський (заг.ред.). К.: Атіка, 2003. 207 с.

13. Кримінальне право України: Навч. посібник /О.М. Омельчук (ред.). К.: Наукова думка, 2004. 300 с.

14. Кримінальне право: навч. посібник:альбом схем /О.І. Нікітенко (ред.). Херсон: Видавець Чуєв С.М., 2007. 208 с.

15. Кузнецов В.К., Гіжевський В.О. Кримінальне право України: Повний курс у схемах та таблицях:Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. К.: Кондор, 2005. 459 с.

16. Левицька Л. В., Мудряк Т. О., Сіренко О. В., Цимбал П. В. Кримінальне право України. Загальна частина (у схемах): Навч. посіб. - Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2005. 202 с.

17. Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник для студ. юрид. вищ. навч. закладів і ф-тів. - К.: А.С.К., 2001.

18. Михайлов Олександр Євгенович. Кримінальне право України. Загальна частина: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2003.

19. Науково-практичний коментар до Кримінального Кодексу України /Відп. ред. С. С. Яценко. К.-А.С.К., 2002. 936 с.

20. Науково-практичний коментар до кримінального кодексу України. Загальна частина. Під. ред. Потєбенька М.О., Гончаренка В.Г. К.: Форум, 2001. 1024 с.

21. Грищук В.К. Кримінальне право України (загальна частина тести). Навчальний посібник. Львів, 2007. 420 с.

22. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року /За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. К.: Каннон, А.С.К., 2010. 1104 с.

23. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України від 5 квітня 2001 року /За ред. Пилипчука П.П. К.: 2007. 1100 с.

24. Практика судів України з кримінальних справ (2001-2005) /За заг. ред. В. Т. Маляренка, В. В. Сташиса; Укладачі: В. В. Сташис, В. І. Тютюгін. К.: Юрінком Інтер, 2005. 464 с.

25. Селецький С.І. Кримінальне право України. Загальна частина. Навчальний посібник. К., 2007. 264 с.

26. Сич В. О., Філіпов С. О., Чайковський М. Є. Кримінальне право: Загальна частина: Альбом схем:Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: ВМУРоЛ «Україна 2003. 147 с.

27. Сташис В.В. Кримінальне право України. Загальна частина. Підручник. К., 2007. 496 с.
28. Фесенко Є.В. Кримінальне право України. Загальна частина. Визначення та схеми. К., 2007. 272 с.
29. Фріс П. Л. Кримінальне право України. Загальна частина. К., Атіка, 2018. 512 с.
30. Фріс П. Л. Кримінальне право України. Загальна частина. Конспект курсу лекцій. Івано-Франківськ: Сімик, 2003. 360 с.
31. Хохлова І. В., Шем'яков О. П. Кримінальне право України (Загальна частина): Навч. посібник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів. Донецьк: Норд-Прес, 2005. 218 с.
32. Гришук В.К. Кримінальне право України. Загальна частина : навч. посіб. для студ. юрид. спец. ВНЗ (у вигляді логічних схем) /Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. К.: Видавничий дім 'Тн Юре 2006. 567 с.
33. Чернишова Н.В, Кримінальне право України: Загальна частина: Навч. посібник. К.: Атіка, 2003. 287 с.
34. Колос М. Кримінальне право України. Загальна частина : навчальний посібник. К., 2007. 608 с.
35. Коржанський М. Й. У головне право України. Частина загальна: Курс лекцій. К.: Наукова думка та Українська видавнича група, 1996. 336 с.
36. Коржанський М.Й. Кримінальне право і законодавство України. Частина загальна: Курс лекцій. К.: Атіка, 2001. 432 с.
37. Кримінальне право України (у питаннях і відповідях): Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /Міжрегіональна академія управління персоналом /З. Д. Смітєнко (заг. ред.). К.: МАУП, 2005. 340 с.
38. Кримінальне право України. Заг. частина /За ред. проф. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. К.-Харків: Юрінком Інтер-Право, 2002. 340с.
39. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник /Мельник М.І. (ред.). Вид. 4-те, перероб. та доп. К.: Атіка, 2008.375 с.
40. Бантишев О. Ф., Романюк Б. В. Коруційні злочини як можливе готування до вчинення інших кримінальних правопорушень. Юридичний вісник. Повітряне і комічне право. 2018. № 1. С. 150-157.
41. Батиргарєєва В. С. Питання боротьби з рецидивною злочинністю у матеріалах Конгресів ООН щодо запобігання злочинності та поведження з правопорушниками. Питання боротьби зі злочинністю. 2020. Вип. 39. С. 23-31.
42. Баулін Ю. В., Тацій В. Я. Завдання вітчизняної кримінально-правової науки в умовах реформування кримінального законодавства України. Право України. 2020. № 2. С. 17-30.
44. Борисов В. І. Склад злочину та місце потерпілого в його структурі. Право України. 2020. № 2. С. 138-150.
45. Борисов В.І. Державна політика у сфері боротьби зі злочинністю та її напрямки // Проблеми законності. Проблеми боротьби зі злочинністю / 2009/100. с. 305-312.

46. Бурдін В. М. Осудність та неосудність (кримінально-правове дослідження) : монографія / В. М. Бурдін. Л. : ЛНУ ім. І. Франка, 2010. 780 с.
47. Бурма І. Г., Пузанов О. М. Щодо проблематики виконання покарання у виді штрафу. Журнал східноєвропейського права. 2021. № 87. С. 58-63.
48. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина (кредитно-модульний курс). Навчальний посібник. К., 2007. 208 с.
49. Грищук В. К. Кримінальна відповідальність юридичних осіб : порівн.-прав. дослідж. : монографія / В. К. Грищук, О. Ф. Пасека. Л. : ЛДУВС, 2013. 248 с.
50. Грищук В. К. Кримінальна відповідальність юридичних осіб: порівняльно-правове дослідження / В. К. Грищук, О. Ф. Пасека. Львів: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 248 с.
51. Житний О. О. Кримінальне право України в міжнародному вимірі (порівняльно-правовий аналіз) : монографія. Х. : Одиссей, 2013. 376 с.
52. Зінченко І. О. Види множинності злочинів: кримінально-правовий зміст і співвідношення : наук. нарис. Х. : Юрайт, 2012. 64 с.
53. Козич І. В. Становлення інформаційно-комунікаційної функції кримінально-правової політики. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2019. Вип. 51. С. 127-136.
54. Козич І.В. Кримінально-правова політика: функції та функціонування. Івано-Франківськ, 2020. 311 с. 296 с. <http://hdl.handle.net/123456789/15925>.
55. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / [А. А. Васильєв, Є. О. Гладкова, О. О. Житний та ін.] ; за заг. ред. проф. О. М. Литвинова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 428 с.
56. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / підготовлено колективом авторів; за заг. ред. В. Я. Конопельського, В. О. Меркулової. Одеса, ОДУВС, 2021. 452 с.
57. Кримінальне право України. Частина 1 : конспект лекцій: навчально-методичний посібник для здобувачів денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» / Попович О.В., Томаш Л.В., Латковський П.П. Чернівці, 2022. 182 с.
58. Митрофанов А. А. Основні напрямки кримінально-правової політики в Україні: формування та реалізація. Одеса: Вид-во Одеського юридичного інституту НУВС, 2004. 132 с.
59. Палюх Л.М. Примусові заходи виховного характеру: теорія і практика застосування : навчальний посібник. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010. 214 с.
60. Созанський Т. І. Кваліфікація сукупності злочинів : монографія. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2012. 239 с.
61. Тацій В. Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України : монографія. Харків : Право, 2016. 256 с.
62. Тихий В.П. Питання застосування норм Кримінального кодексу України щодо стадій злочину. Законодавство України: науково-практичні коментарі. 2002. № 1. С. 70–75.

63. Триньова Я. О. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх : навчальний посібник. Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2014. 92 с.
64. Ус О. В. Кримінальна відповідальність за підбурювання до злочину : монографія. Харків : СПД Вапнярчук Н. М., 2007. 264 с.
65. Устрицька Н.І. Кваліфікація повторності злочинів : монографія. Львів : Львів. держ. у-нт внутр. справ, 2013. 216 с.
66. Фріс П. Л. Кримінально-правова ідеологія і кримінально-правова політика. Право України. 2020. № 2. С. 52-66.
67. Фріс П. Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми. Монографія. К.: АТІКА, 2005.
68. Фріс П. Л. Нарис історії кримінально-правової політики України. Монографія. К.: АТІКА, 2005.
69. Шпіляревич В. В. Санкції кримінально-правових норм: поняття та види. *Вісник Вищої кваліфікаційної комісії суддів України*. № 3–4. 2021. С. 57–62.
70. Яценко С. С. Основні питання Загальної частини кримінального права іноземних держав: навч. посіб. Київ : ВД «Дакор», 2013. 168 с.
71. Яценко А. М. Застосування заходів кримінально-правового характеру. Харків : НікаНова, 2014. 387 с.

Навчально-методичні посібники та практикуми

1. Александров Ю.В. Кримінальне право України: Практикум. К.: МАУП, 2002. 104 с.
2. Гацелюк В.О. Кримінальне право України. Частина загальна: 36. тестових завдань. Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2006. 128 с.
3. Дудченко О.С., Полулях В.В. Кримінальне право України. Загальна частина: Навч.- метод. посіб. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М.Гоголя, 2005. 210 с.
4. Іванов Ю.Ф. Кримінальне право України. Загальна частина : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. К.: КНЕУ, 2003. 354 с.
5. Кримінальне право України. Загальна частина: модул. курс:навч.-метод. О.: Астро-принт, 2007. 90 с.
6. Кримінальне право. Загальна частина : навч.-метод. посібник /А. С. Беніцький (відп. ред.). Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2008. 231 с.
7. Кримінальне право України. Практикум : навч. посіб. С. С. Яценко (ред.). К.: Юр- інком Інтер, 2002. 528 с.

Для нотаток